

KHẢO SÁT MỐI LIÊN QUAN GIỮA HỖ TRỢ XÃ HỘI VÀ MỨC ĐỘ TRẦM CẢM SAU SINH Ở CÁC BÀ MẸ SAU SINH TẠI THÀNH PHỐ THÁI NGUYÊN NĂM 2020 - 2021

Đoàn Thị Nga¹, Nguyễn Văn Giang², Lê Văn Duy¹

Ngày nhận bài: 31/7/2021; Ngày phản biện thông qua: 29/9/2021; Ngày duyệt đăng: 30/11/2021

TÓM TẮT

Trầm cảm sau sinh ảnh hưởng nghiêm trọng đến sức khỏe của bà mẹ và sự phát triển trí tuệ, cảm xúc, thể chất của đứa trẻ. Nguyên nhân chính làm cho hậu quả trầm cảm trở nên trầm trọng đó là bà mẹ thường thiếu kiến thức để nhận biết triệu chứng của bệnh cũng như không tìm thấy sự giúp đỡ khi cần. Mục tiêu: đánh giá được mức độ trầm cảm sau sinh, mức độ hỗ trợ xã hội ở bà mẹ sau sinh con và tìm hiểu mối liên quan giữa trầm cảm sau sinh và sự hỗ trợ xã hội. Nghiên cứu được thực hiện từ tháng 9/2020 đến tháng 10/2021 trên đối tượng bà mẹ sau sinh con đủ tháng bằng phương pháp mô tả cắt ngang, phỏng vấn trực tiếp sau khi được chấp thuận bằng bộ công cụ có sẵn. Kết quả nghiên cứu cho thấy: điểm trung bình trầm cảm sau sinh ($152,89 \pm 18,48$), tỷ lệ bà mẹ có nguy cơ cao trầm cảm sau sinh là 10,7%. Đa số bà mẹ sau sinh nhận được sự hỗ trợ xã hội ở mức độ cao (91,7%). Sự hỗ trợ xã hội càng cao thì nguy cơ trầm cảm sau sinh càng thấp ($r = -0,206$; $p < 0,001$).

Từ khóa: trầm cảm sau sinh, hỗ trợ xã hội, mối liên quan.

1. MỞ ĐẦU

Theo Tổ chức Y tế thế giới (WHO) ước tính đến năm 2030, trầm cảm sẽ là nguyên nhân thứ nhất về gánh nặng bệnh tật cho y tế toàn cầu, trong đó đáng phải kể đến là trầm cảm sau sinh (TCSS). Trầm cảm sau sinh nếu không được phát hiện và điều trị có thể làm tăng nguy cơ bị bệnh tâm thần và ảnh hưởng nặng nề đến sự phát triển về thể chất và tính cách của trẻ trong tương lai (World Health Organization, 2009).

Trên Thế giới có nhiều nghiên cứu tổng hợp cho thấy các yếu tố nguy cơ ảnh hưởng đến phụ nữ gây trầm cảm như trong lúc mang thai, sinh non, có thai ngoài ý muốn, thai chết lưu, tiền sử lo âu trầm cảm... Một số yếu tố khác cũng ảnh hưởng và có khả năng gây trầm cảm: như trình độ học vấn, nghèo đói, thất nghiệp, sự thiếu hỗ trợ xã hội, thiếu hỗ trợ của chồng, bạo lực gia đình Trần Thơ Nhị (2018).

Ở Việt Nam có một số ít nghiên cứu về trầm cảm nhưng chủ đề cũng chỉ được thực hiện trên đối tượng có nguy cơ cao như: trầm cảm trong mang thai, phụ nữ mang thai ngoài ý muốn, thai chết lưu, sinh non... (Phạm Ngọc Thanh và cs., 2011; Nguyễn Thu Trang, 2017). Tuy nhiên nghiên cứu đánh giá mức độ trầm cảm ở đối tượng bà mẹ sau sinh con đủ tháng chưa được công bố trên các tạp chí khoa học. Vấn đề đặt ra là một trong các nguyên nhân chính làm cho hậu quả trầm cảm trở nên trầm trọng đó là bà mẹ thường thiếu kiến thức để nhận biết triệu chứng của bệnh cũng như không

tìm thấy sự giúp đỡ khi cần. Xuất phát từ lý do nêu trên, chúng tôi thực hiện nghiên cứu “Khảo sát mối liên quan giữa hỗ trợ xã hội và mức độ trầm cảm sau sinh ở các bà mẹ sau sinh tại Thành phố Thái Nguyên năm 2020 - 2021” với mục tiêu đánh giá mức độ trầm cảm và mức độ hỗ trợ xã hội (HTXH) cũng như tìm hiểu mối liên quan giữa TCSS và sự HTXH trên đối tượng bà mẹ sau sinh con tại Thành phố Thái Nguyên.

2. NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

2.1. Đối tượng nghiên cứu: mối liên quan giữa hỗ trợ xã hội và trầm cảm sau sinh của bà mẹ sau sinh.

2.2. Phạm vi nghiên cứu: bà mẹ sau sinh con tại Thành phố Thái Nguyên.

2.2.1. Tiêu chuẩn lựa chọn:

- Bà mẹ từ 18 tuổi trở lên.
- Bà mẹ sau sinh con đủ tháng (mang thai từ 37 đến 40 tuần).
- Sinh sống tại Thành phố Thái Nguyên.
- Đồng ý tham gia vào nghiên cứu.

2.2.2. Tiêu chuẩn loại trừ:

- Sau sinh có một số biến chứng trong sinh đẻ (chuyển dạ kéo dài, chảy máu sau sinh, trẻ bị ốm ngạt).
- Có tiền sử bệnh rối loạn trí nhớ, bệnh lý tim mạch, tiểu đường, suy thận, ung thư và các bệnh lý mãn tính khác.
- Không có khả năng trả lời phỏng vấn (bệnh

¹Trường Đại học Đại Nam;

²Trường Đại học Y Dược Thái Nguyên;

Tác giả liên hệ: Đoàn Thị Nga, ĐT: 0973324945, Email: ngadieuduongsan@gmail.com.